

# NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

**A hirdetések árszabálya:**

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—  
fél oldal ... » 16.— nyolcad oldal » 4.—

A díjak előre becsüldendők a Szent-István-Társulathoz.

## A kath. tanügyi tanács.

(tzky.) A kath. tanács a múlt év decz. 17-én tartott ülésében azt határozta: «Hogy a püspöki kar kéressék föl arra, hogy a Szent-István-Társulat keblében ez időszertint működő tankönyvbíráló-bizottság működését tegye át a tanügyi tanács szakosztályainak ügykörébe».

Mielőtt a dolog érdemleges tárgyalásába boesátkoznánk, ismernünk kell a kormány által kinevezett s ma már teljesen átreformált közoktatási tanács történetét.

A közoktatási tanács 24 évig állott fönn, ez idő alatt több ízben változott meg szervezete; a nyilvánosság többet foglalkozott vele, mint bármely más ilyenféle szaktanácsossal; a képviselőházban nagy vitákat támasztott; belső villongásai egy időben nagy föltűnést keltettek; mindazonáltal nem mondhatni, hogy a közvélemény pontosan tudta volna, mit kellett volna követelni tőle és milyen mértékkel mérte volna. Maga a tanács már irtózott az iskolai könyvektől, mert nekik tulajdonították, hogy annyit támadták. A professzorok és tanítók, már sokan szükségesnek vélik ma is, hogy az iskolakönyveket hivatalosan *ne bírálják*; nem tartják és nem tartották a tanácsot e föladatra alkalmasnak. Egyrészt azt mondják: bírálás nem lehet testület dolga; másrészt meg az iskolakönyvek bírálása annyira elfoglalták a tanácsot, hogy egyebet nem is igen dolgozhatott; — legszebb jogát, hogy reformokat kezdjen, majdnem veszendőbe hagyta menni. És ez a tudat oly közmegegyeződéssé érlelődött, hogy egyetlen egy hang sem szólalt föl a mellett, hogy a tanács továbbra is bírálja a tankönyveket. A kérdésnek ez a része ott már el van intézve.

Igen kiváló emberek vettek e munkában részt, a kik önzetlen nagy fáradsággal dolgoztak és a kik önzetlen nagy munkában szentelték magukat, országra szóló föladatuknak.

Felelős kormányunk van. A miniszter felelős a parlamentnek, a miniszterium tisztviselője a miniszternek. De a tanács nem volt felelős senki-

nek, a tanács gyülekezete, melyben szavaznak s melyben a többség szava dönt. Elképzelhető-e, hogy így adminisztráljanak nálunk is!?... Szóval világossá lett, hogy a tanács iskolakönyveket *ne bíráljon!* Átmeneti helyzetben sok minden történhetik, a mi a gyakorlatban képtelenség. Vigyázzon tehát a katolikus tanács is, mert ha az eddig fölhozott panaszra sem tud rendet csinálni, akkor inkább bele se kezdjünk!

Hogy látom tehát én a katolikus tanügyi tanácsot jönnek és ezélszerűnek?

Némelyek nagyon hangoztatják, hogy az egészen független testület legyen, mely a tankönyvírókat és magát az egyházmegyei helyi hatóságokat is támogassa. Én pedig azt kívánom: hogy a katolikus tanítók közvéleményét juttassa kifejezésre. *E régből óhajtom: hogy a katolikus tanügyi tanácsnak minden egyházmegyéből legyen mandatóriusa.* És az így megalkotott katolikus tanügyi tanács aztán mintegy prejudikáljon a nagyméltóságú püspöki karnak — **tanácsadásával.** És itt kezdődik aztán a katolikus tanügyi tanácsnak *voltaképeni* szüksége.

Mert, ha van föladata a tanügyi tanácsnak — én mindig kath. népiskolai tanügyi tanácsot értek, mert népiskolai tanító vagyok — az nem lehet egyéb, minthogy *tanácsadója legyen a magyar katolikus népművelés ügyének*, mely nem a nagyméltóságú püspöki kar fölé, nem mellé van rendelve, hanem, **ha szükség van rá: rendelkezésére áll.**

Nagyon elképzelhető oly állapot, mint az jelenleg az államiaknál is van, a mikor a katolikus tanügyi tanácsra semmi szükség nem lesz. *Ha a katolikus tanügyi sajtó, a katolikus tanügyi egyesületek élete s ezek összehangzatos közvéleménye eléggé meg lesz hányva-vetve és megerve, akkor ezek a tényezők minden hivatalos közvetítés nélkül is szolgáltatni fogják azokat a tanácsokat, melyekre a katolizizmusnak szüksége lehet.* Nálunk, a hol a katolikus tanítók orsz. egyesülete még csak fejlődésben van, nem árt, ha ily tanácsadó közeget szerveznek, a melynek *voltaképeni*

*hivatása: a kipróbált szaktudás segítségével — legkivált az államosítás minden erőszakoló eszközeivel szemben — oly tanácsadó közeget szerveznünk, a melynek tulajdonképeni hivatása: a kipróbált szaktudás segítségével az adminisztrációnak a szükséges tudományos és elméleti segítséget megadni, továbbá a folyton szükséges reformokra ösztönzéseket adni és előkészületeket szolgáltatni.*

Erre az álláspontra helyezkedik az a tervezet, a melyet Ember Károly és társai a biboros hercegprimáshoz már egy év előtt fölterjesztettek s ezt az álláspontot — központi irodánkkal egyetemben — melyről máskor szólok, ha nem esalódom, nemcsak én magam helyeslem, hanem a nagyméltóságú püspöki kar és a hozzáértők nagy többsége, valamint a katolikus tanítók 13 000 tagot meghaladó száma, régen kívánja s annak szankcionálását nagy örömmel fogadná. Magából a tervezetből és a hozzászólásokból láthatni, hogy rég nem fogadtunk tervezetet oly nagy tetszéssel, mint ezt: t. i. a *kath. tanügyi tanácsot és a központi irodát.*

A részletekről majd legközelebb írni fogok.

### Miért foglaltam állást a testi büntetés mellett?

Ha igaz volna az, hogy a nevelők nagy sokaságának a kezében a vessző nem javító, hanem pusztán formai megtorló eszköz, akkor magam is föltétlenül helyeselném a testi büntetés eltörlését.

Hogy mit tartottak a testi büntetésről a régi művelt népek, azt a tisztelt olvasók igen jól tudják, mert elég részletesen tárgyalja a kérdést minden neveléstörténelmi kézikönyv. A helyett, hogy a régi pogány és keresztény bölcseseknek a testi büntetésre vonatkozó nézeteit előadnám, inkább egy rövid összehasonlítást teszek.

A görögök, rómaiak és a középkori keresztény népek nemde, erősek és hatalmasak valának, míg gyermekeiket szigorú fegyelemben nevelték? A tiszta erkölcs e korszakaiban minden nép használta a testi büntetést, mint nevelő eszközt.

A görögök, rómaiak és a keresztény népek idővel elhagyták elődeik tiszta erkölcsét, romlásnak indultak. E korok tanítói elítélik a testi büntetést.

Az emberi társadalom jelen emelkedése magában rejti a hanyatlás pusztító föltételeit. Mindent az üres forma ural. Megvan-e akár egyéni, akár társadalmi életünkben az *erkölsi szép*? Nem az anyagi szép, minden, a mi a mulandó testnek kedvez, szab-e irányt gondolatunknak, szívünknek és akaratunknak? Minél inkább hiányzott a világ kezdetétől fogva napjainkig a népek életéből a tiszta, szigorú erkölcs igazsága és szépsége, annál nagyobb lármával ítélték el azokat a gyógyító eszközöket, a melyek az egyes nemzetek s az emberiség újjászületését elősegíthették volna.

Ki keresi ma a tárgyakban és személyekben a tartalom, a belső élet fönségét és kellemét? Ki kutat ma ama isteni indító okok után, a melyek a gyermekvilágban életre keltenék s föntartanak naivságot, őszinteséget, ragaszkodást? Ma megelégszünk, ha a gyermek megadja a naivság, a bizodalom, az őszinteség és ragaszkodás módját, formáját.

Majd eljön még az az idő, a mikor a testi büntetés a nevelésben el fogja foglalni jogos helyét. Hogy a testi büntetés nélkül a nevelés munkája könnyebb, kényelmesebb, az világos dolog, de hogy sikertelenebb is, az is bizonyos.

A XX. század humanistái azt mondják: «Fenyítse meg a szülő gyermekét. Az övé a gyermek. Ő nevelte. Isten, ember s haza előtt ő felelős érte».

Tehát a szülő fenyítse meg a gyermekét az iskolában elkövetett gonoszságáért? És ha nem teszi? Marad a gonoszság büntetés nélkül s a gyermek akadály nélkül haladván előre a rossz úton: jobban és jobban elmerülhet bűneiben s ronthatja meg hasonló koru társait.

Hogy a legtöbb szülő nem bünteti meg a tanító értesítésére gyermekét, azt jól tudják azok, a kik a gyermekjavítás e módját már megpróbálták. A gyermek erkölcsi magaviseletének a dolga nemcsak a szülőt, hanem a nemzetet is érdekli. Ha a szülő mulasztást követ el gyermeke nevelésében, azt jóvá kell tennie az államnak, még pedig nevelőintézetével. Allítom, hogy a tanítónak hivatásából kifolyólag joga van a gyermekeket testileg megfenyíteni, mert ő a nemzet érdekét kell, hogy első sorban szolgálja. A gyermek nemcsak a szülőé, de a nemzeté is.

Egyébiránt a kérdést a következő tételnek a helyes megfajtése dönti el: A tanító az iskolában tisztán csak tanító-e, vagy nevelő is? Jogos helyettese-e az iskolában a szülőnek, vagy nem?

Azt hiszem erre a legutolsó józanul gondolkozó zsellérember is meg tudja adni a helyes feleletet. A mely tanító a gyermekeseregnek nem igaz édes atyja, az nem tanító, hanem idomító s mint ilyenek nem az iskolában van a helye, hanem a lovaglótéren, a hol dressziroznak.

Lehet-e a tanító *idegen vérű s fajtájú* gyermeknek édes atyja? Lehet.

Hiába kerekedik néha-néha a vér, az anyagi erő, a halhatatlan szellem fölé, elvégre is a minden jelenvalóval egyesgyedül csak a szellem, a lélek tarthat minket összbangzásban. A szellem ereje nagyobb a vérségi köteléknél. A vérségi kötelék is csak akkor áraszthat üdvöt és áldást a szülőkre és a gyermekekre, ha a halhatatlan szellem uralja. Mihelyt vérünkben az állatiasság jut túlsúlyra, el is szakad azonnal a rokoni együvértartozás édes kapcsa. A gyermek tiszteli, becsüli szüleit, a míg vért a lélek uralja, de megveti és meggyűlöli a vér fölött álló szellem ereje nélkül.

Azt mondják, a tanító testi fenyítéket nem alkalmazhat, mert nem köti őt a gyermekekhez

a vér azonossága; nem ő emelte ki a gyermek-sereget állati mivoltából; nem ő erősítette testi ösztöneiket annyira, hogy beötlük a szellemi élet szikrája fölesillanjon; a tehetetlenségben nem ő volt védő, segítő és oltalmazó szellemök; nem ő táplálta és ruházta őket; nem ő vetett nekik puha ágyat, nem biztosított számukra édes, meleg otthont.

Igaz, mindezt a tanító nem tehetette, mert a 6. életévig a gyermekek nem az ő, hanem szülei, testvéreik s a családok társaságában élnek. Mindamellet a tanító és a gyermekek között a lelki együvértartozás érzete olyannyira erősödhetik, hogy a testi fenytéknek az ő részéről való humanus alkalmazása nem lehet rontó, csak nevelő hatással. A mely gyermek tanítóját szereti, a megérdemelt testi fenytékekért nem fogja meggyülni. Ha meggyülné, úgy nem is szeretne soha. Ez esetben a testi fenyték csak ronthat, mert a gyűlöletet még jobban fokozza.

A szeretet a legszebb, a legnemesebb fegyelmező eszköz. Ha minden gyermek fogékony lenne a szeretet iránt, akkor a nevelőnek a testi büntetésre nem lenne szüksége.

Mit tegyünk az iskolaköteles romlott, elzüllött gyermekkel, ha már minden fegyelmezési eszközből kifogytunk? Mondjuk pl., hogy egy gyermek tanítójával tettelegességre vetemedik; egymást megkéselik, vérosra verik, törnek, zúznak, a merre csak megfordulnak. Nagy kár, hogy a romlott és züllött gyermekek statisztikáját nem bírjuk. A humanisták azt hiszik, hogy eleget tettünk a nemzet közérdekének, ha a romlott gyermekeket elszigeteljük. Tanácsot adni könnyű. Hová, merre szigeteljük el a gyermeket? Tiltsuk ki az iskolából? Hagyjuk magára? Hisz így szépen megérik a börtön számára.

Avagy küldjük a javító-intézetbe? Van-e elég javító-intézetünk? Ha volna is, nem helyesebb-e az emberiesen alkalmazott testi fenytékekkel elejét venni a bajnak?

A testi büntetést az álhumanizmus törülte el. Minél inkább követjük ezt az irányt, annál több javító-intézetre s majdan börtönre lesz szükségünk. Mit akarunk mi a testi büntetéssel elérni? Semmi mást, mint a gyermeket a jó erkölcs útjára téríteni. A mely gyermekben a bűn gonoszsággá lesz, azt ugyan senki sem fogja többé a tömeges nevelés mellett szóval megjavítani. A hol gonoszságok már szokássá érlelődtek, ott a szó, intés, figyelmeztetés, dorgálás stb. mit sem használ. Ily esetekben hiába kezdjük a javítást szellemi, belvilági ingerekkel. Itt külvilági ingerekre van szükségünk. Testi fájdalmat ébresztünk. Ennek eredménye a lelki fájdalom. A fájdalom következménye a megbánás. A megbánás már az értelem munkája, de megtaláljuk benne az akaratot is, mert felelmet ébreszt, a félelem pedig a bűn ismétlődését megakadályozza. A mely nevelő helyesen ápolja a gyermekben a fájdalom iránt való felelmet, annak kevésszer kell büntetni.

A fájdalom iránt való felelmet csak az a tanító ápolhatja helyesen, a ki a vezetésére bízott gyermekeket jól ismeri s tudja, hogy mely gyermeknél mi vétessék tévedésnek, mi hibának, mi vétéknek, mi bűnnek és mi gonoszságnak.

A tévedésből származik a hiba, a hibából a véték, a vétékből a bűn, a bűnből a gonoszság. Meg kell ismernünk e lelki fogyatkozások élet-történetét, így minden előforduló esetben meg is fogjuk őrizni az elbirálásukhoz szükséges nyugodtságot.

Én részemről a testi büntetés eltörlését a nemzet egyetemére nézve károsnak tartom. Huszonhatodik éve, hogy tanítok. Majdnem egy emberöltő. Ezalatt a testi büntetést a népiskolában alig 1—2-szer kellett alkalmaznom.

Az iskolai felső és legfelsőbb hatóságok újra meg fogják engedni a testi büntetést, még pedig magának a nagy társadalomnak s a szülőknek a kérésére.

Végül még csak egy körülményt említek föl. Ha az édes szülő — még ha kiváló nevelő is — nemképes 1, 2, 3 gyermekét testi fenyték nélkül fölnevelni, hogy tethetné azt a tanító, a kinek 60, 80, 100, sőt 150 gyermeket kell nevelni és tanítani.

Ne értsen félre senki. Én a testi fenyték alatt emberségesen alkalmazott nevelő eszközt és nem állati kínzást értek. Nem való az iskolába az a férfi, vagy nő, a ki haraggal büntet s indulatában kárt tesz a gyermekben.

Utolsó szavam: Gyermekek vessző, hogy ifjúságában megtarthassa a korlátokat, férfikorában élni tudjon a szabadsággal s öreg éveiben része lehessen a tisztességben.

Léva.

Láng Mihály.

## Az állami népiskolák számára kiadott új utasítás rövid ismertetése.

Nevezetes újítás, hogy a gondnoksági tagság megszűnik, ha az illető egész éven át nem jelent meg a gyűléseken és elmaradását a gondnokság mint testület előtt elfogadhatóan nem indokolta.

A testület mindenkor jegyzője az igazgató-tanító; ha több igazgató van a községben, közülök az, a kinek a tanfelügyelő kijelöl.

Sürgős szükség esetén az elnöknek jogában áll a halaszthatatlan javítást 25 korona erejéig a tanfelügyelő utólagos jóváhagyásának fentartásával elrendelni. (Eddig ezt a költséget a gondnokság, mint testület utalványozta tanfelügyelő jóváhagyás nélkül 30 koronáig.)

1000 koronát meg nem haladó munkálatok előzetes miniszteri engedély mellett házilag végezhető a tanító, az igazgató, vagy valamelyik szakértő gondnoksági tag felügyelete mellett; 10.000 koronáig is végezhető házilag, de az államépítészeti hivatal egyik tagjának vezetése mellett.

A javítások első sorban helybeli iparosok által

végezendők, csak ha ilyen nincs, más községbeli által. (Ez a helyi iparosok érdekében fontos!) Az összes tantermek legalább havonként felsőrolandók, husvét és karácsony alatt a hatósági orvos utasítása és ellenőrzése mellett fertőtlenítenedők. (Melyik orvos teszi ezt meg?)

Az iskolaszolgát a cselédtörvény szabványai szerint az igazgató fogadja föl, de eljárását 48 óra alatt a gondnokságnak bejelenti.

A költségvetés elkészítésénél az igazgatót köteles a gondnokság meghallgatni.

Minden helyiségben a benne található tárgyakról leltárt függesztendő ki.

Az iskolai jövedelmeket köteles a gondnok valamely takarékpénztárban gyümölcsöztetni.

A hitoktatók díját a gondnokság hozza javaslatba; heti egy óra után legfeljebb 40 korona jár.

A hol nincs tanítónő, ott a kézimunkát más nő (első sorban a tanító neje) is teljesítheti és heti egy óra után legfeljebb 40 korona díjazásban részesül.

Irodai átalány czimén minden tanító 10. az igazgató 20 koronát kap.

A tantermek tisztántartására tantermekként 20 korona irányozható elő.

A felvételi díjak a tanítói és ifjúsági könyvtár javára fordítandók; ha e díj összege a 300 koronát meghaladja, a többlet a könyvtár javára takarékbba teendő.

Kisebb helyreállításokra, vegyes és előre nem látható kiadásokra tantermekként 10 korona vehető a költségvetésbe.

A leltárilag kezelt anyagszükséglet, a házi tisztogatásra és favágásra vonatkozólag kiállított számlák csak akkor fizethetők ki, ha azokat az igazgató-tanító igazolja.

A gondnokság köteles a gondnok, valamint az igazgató számadásait évente legalább kétszer akként felülvizsgálni, hogy előbb a pénztárkészletet veszi számba, erről könyvet vesz föl s csak ezután vizsgálja meg a számlákat. Ha hiba van, azonnal jelenti a tanfelügyelőnek. Ha a gondnokság ezen köteleességét figyelmeztetés daczára egy tanév alatt egyszer sem teljesíti, a tanfelügyelő lemondottnak tekintheti.

Az ifjúsági és tanítói könyvtár, illetve szaklapok beszerzésére nézve a javaslatot a tantestület készíti, azt az igazgató nov. 1-ig a gondnokságnak előterjeszti, a tanfelügyelő a beíratási díjak terhére az összeget kiutalványozza. A könyvtár költségvetését (javaslatát) eszerint a gondnokság tárgyalja, de csak a számadást vizsgálja felül, a kijegyzett művekre nincs irányító ereje. A könyvtár használatára a tantestület szabályzatot készít, mit a tanfelügyelő erősít meg.

A mely gyermek még nincs 6 éves, de ehhez legfeljebb 3 hónap hiányzik és különben eléggé fejlett, fölvehető, ha van hely számára. A 12. évet betöltött iskolakötelesek az ismétlőbe irandók. (A régi intézkedés ekként szólott: az ismétlőbe a hat elemi osztályt bevezett 12 éves tanulók vétetnek föl; az új utasítás nem ismer kivételt.)

A be nem iratkozottakkal szemben a községi elüljáróság 8 nap alatt köteles fegyelmi eljárás terhe alatt a törvényes intézkedést megtenni. Ha ezt nem cselekszi, a gondnokság köteles nyomban följelenteni a kir. tanfelügyelőnek. (Rendesen semmi haszna!)

A mulasztások jelzése függőleges vonás által történik, a mely vízszintes vonás által huzandó át, ha a mulasztás igazoltatott.

Ellenőrzés czéljából meglátogathatja a gondnokság az osztályokat, de ez az ellenőrzés csak arra terjed ki, vajjon a szorgalomidőt betartják-e. Evégből betekintheznek az osztálykönyvbe. Ellenőrzik, hogy az iskolai ünnepélyek megtartatnak-e. Az összes szellemi ügyeket az igazgató intézi a tantestülettel egyetértőleg, a miért a felelősség is az övék.

A nagyobb szünidők megjelölésénél az 1896 évi 68.260. számú rendeletre hivatkozik; de itt valószínűleg tévedés lesz, mert az 1897. évi 70.688 sz. későbbi rendelet amazt hatályon kívül helyezte, a mit így az új utasítás elfelejtett. A kettő között az a különbség, hogy a 1897 évi rendelet jan. 2-át, husvét keddjét és pünkösd szombatját és keddjét is ünnepnapnak hagyja, holott a 1896 évi hatályon kívül helyezett rendelet ezen szünnapokat nem ismeri.

Az iskola egészségügyi állapotának ellenőrzése a községi orvos tiszte. Az idevágó intézkedések annyira nem veszik tekintetbe a létező állapotokat, hogy szinte nevetséges róluk megemlékezni. Hiszen ha ezen rendelkezéseket végre akarják hajtani, először is az iskoláknak legalább is a felét le kellene bontani és helyettök megfelelőt építeni!

Köteles a gondnokság az igazgatóság útján a tantestülettel közölni minden az iskolának úgy kül-, mint belügyeire vonatkozó intézkedést, így pl. a költségvetést, a számadási fölmentvényt, az átalakításokra, butorzatokra, új építkezésekre stb. vonatkozókat.

Ha az iskolánál lakás van, ez mindig az igazgatót illeti; ha valamelyik tanítónő természetbeni lakással bír, csak a tanfelügyelő engedélyével tarthatja meg akkor, ha nem tanítóhoz megy férjhez.

Aug. hó 28-án minden tanító köteles az állomáshelyén tartózkodni.

II. rész. *Állami elemi iskolai rendtartás.* Az állami tanító a hivatalos esküt lehetőleg az illető állami iskolai gondnokság legalább is egyik tagjának jelenlétében teszi le a tanfelügyelő előtt. (De melyik megy napidíj és fuvar költség nélkül a más községben lakó tanfelügyelőhöz?) Az eskü alkalmával minden tanító kap egy-egy darab tantervet és gondnoki utasítást. (Nagyon helyes!)

Az *osztályok, osztálytanítók* s a tananyag besztása, az órarend elkészítése, a tankönyvnek meghatározása úgy a mindennapi, valamint az általános és a gazdasági ismétlőben a tantestület hatáskörébe tartozik, a mely e teendőjét június végéig teljesíti. (Miért június végéig? Hisz a tanév

kezdetéig olyan változások eshetnek, mik az egész munkát hiábavalóvá teszik!)

A heti órák maximális összege 25, minimuma 20 óra. beleértve a hittani két órát, kizárva az egy óra testgyakorlatot. Többtanítós iskolában lehetőleg a fölmenő rendszer érvényesüljön. Az osztályok egybevonásával inkább vegyesnemű, de egyenlő osztálybeli tanulók adandók egy tanító kezébe, főleg az alsóbb osztályokban.

Az osztály-, a tanítóbeosztás és az órarend a tanfőlügyelő jóváhagyásával nyer érvényt, ki is ha a tantestület munkájára szert. I-gi nem tesz észrevételt, az elfogadottnak tekintendő.

A már egyszer bevett tankönyv mindaddig megtartandó, míg azt a tanuló a következő magasabb osztályban használhatja.

Minden tanító fegyelmi eljárás terhe mellett köteles haladási naplót vezetni. (Már akárki találta ki, de csak nem elemibe való ez!) (Mi helyesnek tartjuk. Szerk.)

Az évről-évre vizsgálatokra nézve a tantestület teszi a javaslatot minden év május 1-ig. A vizsgán az elnöklő jelöli meg a tantárgyak sorrendjét, ő szólítja feleletre a tanulókat, de a vizsgálatot zakszerű vezetése, a kérdések fölvetése, a tanulók útbaigazítása az igazgatót illeti. (Hát a tanító!?!... Ez temérdek surlódásnak lesz szülőjévé, ha csak a polgári iskolákra vonatkozó miniszteri magyarázat itt is nem lesz érvényes, mely szerint a föltett kérdést: «az illető tanító fejtegeti és adhatja elő a tanulóval».) Különben a vizsga akként vezetendő, hogy az osztálynak megfelelő tanmenet bemutatható legyen, más szóval: az anyagot nem lehet össze-vissza kérdezni, hanem abban a tanmenetben, a mint elvégeztetett.

Az I. és II. osztály vizsgája két, a többi osztályé három óránál tovább nem tarthat. Minden tanuló felel, de nem minden tárgyból. A hittanvizsgára a gondnokság is meghívandó, míg az osztálytanító köteles jelen lenni.

A vizsgálatok lefolyásáról a tantestület értekezletet tart, határozatait jegyzőkönyvbe foglalja s ezt a kir. tanfőlügyelőnek beterjeszti. (Tehát megszűnik a gondnokságnak az a vérgig sértő uzusa, hogy az egyes vizsgákat osztályozván, a tanítót a gyermekek nivójára súlyesztette.)

A magánvizsgálatért 20 fillér felvételi és 8 korona vizsgadíj jár, mely utóbbi az igazgatót és a vizsgáló tanítót arányosan illeti.

Ha valamely tanuló más állami iskolából időközben jelentkezik fölvetelre, erről az illető elbocsátó intézet értesítendő.

Kéttanítós iskola tanítói nem alkotnak tantestületet, nem is tartanak üléseket, de az igazgató évente háromszor köteles a tanítótársával megbeszélte megállapodásokat a tanfőlügyelőnek jelenteni. Az igazgató köteles évente legalább négyszer a tanítótársa osztályát meglátogatni.

A többtanítós iskolában a tantestületi jegyzői teendőket fél-félévenként a két legfiatalabb tag köteles végezni. Az előre egyszer s mindenkorra meghatározott gyűlési napot egyes esetekre a

tantestület változtathatja meg. A jegyzőkönyvet a tárgyak rövid jelzésével és a hozzászólók megemlítésével kell szerkeszteni. Különösen sürgös és fontos esetekben az igazgató írásban rendkívüli gyűlést hívhat össze a tárgy megjelölésével és a sürgösség indokolásával. Ily rendkívüli gyűlés tárgysorozatába rendes havi ülés tárgyai csak az esetben vehetők föl, ha a rendkívüli és a rendes gyűlés megállapított napja között három nappal több időköz nincs.

A rendes gyűlés tárgya: I. az igazgató a látogatások alkalmával merített észrevételeit közli, a hiányok pótlására társait föl szólítja és figyelmezteti, e végből havonként, mindenesetre évente négyszer meglátogat minden osztályt, mely idő alatt saját osztályát arra bizza, a ki akkor nincs elfoglalva, vagy ha ilyen nem találkozónék, a ki a szomszéd tanteremben tanít.

(Folytatása következik.)

## KÜLFÖLDI TANÜGY.

### Német katolikus tanítónók nyugdíja.

A német s különösen a porosz katolikus tanítók és tanítónók nyugdíja tisztességesen van rendezve s általában úgy áll e dolog az olyan országokban, a hol a katolicizmus erős s a hol a katolikus tanügy ennek megfelelőleg rendezve van. Még a községi s más, nem hitvallásos iskolákban működő német tanítók és tanítónók, a kik katolikusok, tudatában vannak ezen jellegüknek, buzgó katolikusok maradnak legnagyobbreszt s ilyen módon teljesítik is iskolai kötelezettségeiket, nem fitogtatva vallásközönnyt vagy hittelenséget. Elégé rendezett nyugdíjügyük azonban nem elégíti ki őket s így önmagukon is segítenek, hogy még több nyugdíjat biztosítsanak maguknak öregségükre vagy munkaképtelenségük esetére. Ezt a becsületes törekvésüket senki sem fogja rosz néven venni, annál kevésbbé, mert ha nyugdíjuk tisztességesen van is rendezve, sok vagy elég már a nyugdíj ismert természeténél fogva sem jut nekik. Összeállottak tehát a német katolikus tanítónók — mert a hasonló jellegű tanítók még nem alakítottak ilyen társulatot — s *Kölnben* együletet alapítottak, a mely korperatív jellegű s csaknem emlékeztet a munkásbiztosításra, daczára, hogy jelentékenyen előkelőbb társadalmi osztályal van dolgunk. De ha a munkásbiztosításnak egészségesek az alapelvei és becsületeselek, magáévá teheti őket bármelyik társadalmi osztály. Hogy pedig nem biztosító-társaságok nyerészkedési céljából alakult az az egyület, meglátszik rendkívül alacsony díjtételeiből is. A nyugdíj-biztosításnak ezek a fővonásai: Az egyület 19 éves korától 34-ig vesz föl katolikus tanítónóket s ezek kor szerint három csoportba vannak osztva, a kik évenként 16, 20 vagy 24 márkát fizetnek. Ötvenedik esztendőjükig befogadták 1901. végéig a 34 évesnél idősebb tanítónóket is, ezek azonban a lemagasabb díjtételnél 2 márkával többet, azaz 26 már-

kat fizetnek. Ezen befizetéséért az egyesület öreg-ség vagy munkaképtelenség esetére, szóval arra az esetre, mikor a tanítónő iskolaföntartó hatósága által nyugdíjaztatik, évi 250 márka, azaz 300 korona pótnyugdíjat ad. A ki azokat a díjakat kétszeresen fizeti meg, kétszeres nyugdíjat is kap, azaz 500 márkát. A rendkívül emberséges egyesület tagjainak száma rohamosan emelkedett, alig néhány hettel fönnállása után, mult év októberében már 2000-et meghaladta a tagjainak száma s nagyon természetes, hogy ezek között túlnyomó az olyan tanítónő, a ki idősebb, vagy 34. és 50. életéve között van. A tagok számának gyarapodása különben nem is föltűnő, tekintettel a díjak fölötté esekély voltára s főleg azoknak az utóbbi csoportban való jelentéktelen emelésére. 300 korona mindenesetre szép és örvendetes nyugdíjpótlek, a mely legalább a külső megjelene-s, a ruházat gondját veszi le a nyugdíjazott tanítónő válláról.

**Berlin népiskolái.** A német birodalmi fő-város nyolcz osztályú községi elemi iskolákat tart fenn, s nem mint nálunk hatosztályosokat, mint a törvény Magyarországon előírja. A nyolcz osztályú berlini népiskolák azonban jellemzőleg három csoportra vannak fölosztva: az első három osztály az első, a következő kettő a közép és az utolsó három a felsőfokú népoktatást képviselik. Legutóbb állapították meg ennek a nyolczosztályú népiskolának tantervét, a melyet egészében ugyan nem ismertetünk, de egyet-mást mégis ki kell emelnünk, a mi jellemző benne. Valóságos általános műveltséget ad a népeknek a nyolcz osztály s úgy látszik, túlterhelés nélkül. A történet taní-tása, különösen a hazáé, finom pedagógiai tapin-tattal van szervezve; még jellemzőbb azonban, hogy van osztály, a melyben *heti négy óra jut a hitbéli oktatásra*. Ennyi idő alatt a buzgó hit-oktató rendkívül sokat tehet. Ez az intézkedés nyilván a keresztény érzületű *II. Vilmos* császár befolyására vezethető vissza, daczára hogy a polgármesterválasztás miatt keményen megapp-rehendált az utóbb fővárosára. Jellemző az is, hogy a természettudományoknál azokat a mozza-natokat kell kiemelni, a melyeknek nevelő hatá-suk van; tehát még ezek is föl lesznek használva a család körében mind fogyatékosabbá váló neve-lés pótlására.

**Esti iskolák Angliában.** Az esti, illetőleg a az ismétlőiskoláknak az angol kormány nem nagy barátja. Megtagadja a hozzájuk való állami segítséget s így esik meg, hogy a szorosabb értelemben vett Angliában évről-évre apad ezen iskolák látogatóinak száma, a mit különösen az iparos ifjúság művelődése szenved meg. A búr háború kétségtelenül rengeteg sokba kerül, de e mellett talán akadna néhány garas azokra az esti iskolákra is. A kormány a községek és más iskolaföntartók nyakába akarná varrni azt a terhet is, ezek azonban állhatatosan vonakodnak az elvállalásától s közben az iparos ifjúság zül-lik nagy örömmel fogadván esti óráinak szabad-

ságát. Magában Angliában 228.000 ilyen iskola-köteles fiú van, a ki meghaladta tizenötödik életévét s azok közül immár 80% kerüli azt az ismétlőiskolát, a melyet előadásainak ideje után lehet nevezni esti iskolának s a mi fogalmaink szerint legalsóbb fokú ipariskolának. London váro-sában azonban nem ilyen szegényletesek az álla-potok. A világváros mégis röstelné, ha teljesen eserben hagyná esti iskoláit. Itt tehát a növen-dékek száma 146.000-ról 115.000-re apadt, a mi nagyon jelentékeny fogyatkozásnak még sem nevezhető. S különös a dologban az, hogy az angol kormány nem is szorította az iskolafönt-tartókat azoknak az iskoláknak ellátására, sőt egyenesen ki is mondta, hogy nincsenek rá kötelezve.

## IRODALOM.

**Emlékkönyv.** Megjelent a magyar kath. tanítók 1900. évi jubiláris kongresszusának tartalmas *Emlék-könyve*, mely Dreisziger Ferencz tapintatos és jeles tollát dicseri. A könyv tartalma: E. öszö. — Bevezetés. — Ma-gyarország hercegprimásának leirata. — Előzmények. — A kongresszus tagjai. — Napló. — Az ünnepi kongresszus határozatai: a) a kedvezményes utazási jegyek; b) a nyug-díjtörvény módosítása; c) a tanítóképző tanárok nyug-díja. — Az esztergomi zárandókat. — Az Országos Bi-zottság névsora. — Megrendelhető Számborovszky Rezső elnöki titkárnál Nagyváradon. Ára 1 korona.

**Előfizetési fölhívás a «Társulati Értesítő» XI. év-folyamára.** A jó Isten segítségével a «Társulati Értesítő» X. évfolyamát fejezem be ez év végével s küszöbén a XI. évfolyamnak új előfizetésre, újabb pártolásra kérem a magyar katolikus közönséget. Tíz év nagy idő egy ilyen kis lapnak életében és még nagyobb az, ha meggondo-lom, hogy az újabb idők katolikus föllendülésében, a ka-tholikus egyesületi ügy megindulásában, a jó Isten kegyel-méből ennek a lapnak is megvolt a maga része. Az eddig elért eredmények buzdítanak, bátorítanak a további mun-kára. Teljes lelkesezéssel, kitartással, iparkodással fogom folytatni továbbra is e munkát, kérve a katolikus közön-séget, hogy szélesebb körű, hathatósabb támogatásával e munkában segíteni, támogatni sziveskedjenek. A «Társulati Értesítő», mint a Magyarországi Katolikus Egyesületek Országos Szövetségének hivatalos közlönye, első mun-kása lesz annak az országos akciónak, mely az Orszá-gos Szövetségre várakozik. A «Társulati Értesítő», mint a Keresztény Szövetkezetek Központjának hivatalos lapja, továbbra is szolgálni kívánja a keresztény szövetkezeti mozgalmat és nélkülözhetetlen organuma lesz keresztény szövetkezeteinknek. A «Társulati Értesítő» melléklapjával, az Elnöki Útmutatóval továbbra is iparkodni fog az elnökök segítségére lenni fáradságos munkájukban. — A «Társulati Értesítő» a jövő évben továbbá egy új mel-léklettel is fog gazdagodni. Havonként kétszer megjelenő mellékletet fogunk a mi olvasóinknak «Jogvédelem» cím-mel, a mely kiváló katolikus jogtudósunk, Notter Antal dr. szerkesztésében minden előfizetőnknek kész-séggel ad tanácsot, fölvilágosítást, útmutatást előforduló jogi eseteiben. Mindezeknél fogva mély tisztelettel kérem a katolikus közönség támogatását, pártfogását. Működé-semnek, minden oldalú függetlenségemnek alapját iro-dalmi vállalataim s ezek között első sorban a «Társulati Értesítő» képezik. Mennél szélesebb körű, mennél hatha-tósabb támogatásra találok a katolikus közönség sorá-ban, annál nagyobb odaadással, annál szabadabban szol-gálhatom ezeket az ügyeket, melyek előkészítik, fejlesztik a gyakorlati kereszténység megindulását hazánkban, a rekrisztianizáció munkáját Mária országában. A «Tár-sulati Értesítő» előfizetési ára — melléklapjaival együtt —

marad a régi: egész évre 8 korona, féltre 4 korona. A katolikus közönség szíves támogatását kérve, vagyok Budapesten, 1901. december 8-án kiváló tisztelettel *Gyürky dön*, a «Társulati Értesítő» felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa.

## VEGYESEK.

**A miniszter köszönete.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hornig Károly báró veszprémi püspöknek, a ki az egyházi főhatóságához tartozó római katolikus iskolák részére a folyó tanévben 780 korona értékű tanszert adományozott, köszönetét nyilvánította.

**Félszázados jubileum.** Az egri angolkisasszonyok egészen csendben ünnepelték egyik kiváló társnőjüket, Turkovich Mariát. A nagyműveltségű szerzetesnő 1852. január 8-án lépett az angolkisasszonyok testületébe s így most volt a rendben működésének ötvenéves jubileuma. Ez idő alatt ritka tudással, sikeres módszerrel oktatta, nevelte Eger intelligens hölgyvilágát, mint az angolkisasszonyok egri intézetének folytonosan működő mesternője s ügyes kézzel vezeti ma is a gondjaira bízott leányifjúságot a hitnek és tudásnak utján. A magunk részéről is üdvözljük a jeles jubiláns mesternőt s további működésére Isten áldását kívánjuk!

**Mozgalom a slójd érdekeiben.** A Magyar Tanítók Kaszinója mai pedagógiai vita estjén Láng Mihály lévai tanítóképzőintézeti igazgató a gyermekek kezűgyességére vezető oktatásról fölvilágosítást tartott. Azt bizonyítja, hogy az iskola eddig nem nyújtott szabad kezét a gyermekek kezűgyességének fejlesztésére. Oda kíván hatni, hogy gyermekek gyakorlati kézimunka ismerete nélkül ne menjenek ki az életbe, különösen a mai világba, mikor a kezűgyesség az életfontartás legfontosabb tényezője. Kezűgyességi tanfolyamok föllállítását s az eszme életteljesebb fölkarolását sürgeti. Kimondta a szakosztály, hogy a székesfőváros iskolái részére megkészi a kezűgyességi oktatás részletes tanmenetét s megkeresi úgy a székesfőváros tanácsát, valamint az orsz. slójd-egyesületet, hogy a kezűgyesség oktatására intézkedéseket tegyenek.

**A héatosztályú polgári iskola.** A kultuszminiszter válasza, a melyet az országos polgári iskolai tanáregyesülethez a polgári iskola reformja kérdésében intézett, élelken foglalkoztatja az iskolügyi köröket. Úgy vélik, hogy a kultuszminiszter az önkéntességi jog megadására körül fölmerült nehézségek miatt elejtette a héatosztályú polgári iskola eszméjét és a jelenlegi négyosztályú polgári iskolából egy egységes szervezeti, betejezett egészet nyújtó és demokratikus alapon nyugvó szintén négyosztályú polgári iskolát akar szervezni.

**A testgyakorlat országos szervezése.** A testi nevelés nemzetközi bizottságának magyar osztálya országos szervezetté fog alakulni, melynek célja a testgyakorlatok tudományának a megállapítása és a testgyakorlatok legszélesebb körű propagálása.

**Állami tanítók mozgalma.** Az egri állami tanítók népes értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy csatlakoznak a lugosi és ungvári tanítók mozgalmaéhoz. Tiltakoznak ama terv ellen, hogy fizetésüket a rangsor mellőzésével külön törvény által rendezzék. A nagyobb és kisebb fizetésű tanítók száma minden osztályban és fokban egyenlő legyen. A rangsor megállapításánál a tanítói működés összes éveit betudassanak, mert az ellenkező eljárás nagy igazságtalanság. Az igazgató külön, de nyugdíjba beszámítható tiszteletdíjat kapjon.

**A kath. tanító- és tanítónőképző intézetek képzési-, magán-, osztály-, fölvételi-, pót- és javítóvizsgálati szabályzata.** A magyar kath. tanítók országos bizottsága hosszas és beható tanulmányozás után, melybe az összes képezdei igazgatóságok is belevonattak, most fönt jelzett címen egy tervezetet küldött föl a magyar kath. püspöki kar minden egyes tagjához. E tervezet, ha a püspöki kar elfogadja és szentesíti, a képezdekéknél ma uralkodó nem egyöntetű, sőt ingadozó eljárást, határozott irányba tereli. E tervezet a tanítói szakképzést

olyan mértékben iparkodik már a tanítói képzési vizsgálatnál megvalósítani, amily mértékben azt sem a kath. képzőintézeteknél jelenleg érvényben levő, sem pedig az állami által legújabb kiadott képzési szabályzatban nem találjuk. E tervezet kikerül az állami képzési szabályzatnak a szaktekintélyek által egyhangúlag elített azon legnagyobb hibáját, hogy a szóbeli vizsgálatot a sok tantárggyal túltömötté tette, továbbá fölülmúlja e tervezet az állami szabályzatot a nemzeti jellegű tárgyak kiemelésével, valamint a gyakorlati ügyességet kívánó tárgyak alól való esetleges fölmentéssel, különösen pedig az által, hogy a gyakorlati tanítás fontosságának érvényre emelésével a tanítói képzés szakszerűségét minden eddigi szabályzatnál jobban meghatározza. Örömmel vettük e füzetét, mert valóban itt az ideje, hogy kath. intézeteink függetlenségét és önálló fejlődését nem az állami intézkedések egyszerű utánzása, hanem önálló és minden ízében kath. elvekért áthatott intézkedések irányítsák.

**A «Népiskolai Tanügy» kérelme.** Tisztelettel kérjük mindazokat a t. kartársainkat, a kikhez válaszos levelezőlapot küldtünk, hogy akár kedvező, akár kedvezőtlen válaszukat *postafordultával* szíveskedjenek beküldeni, mert a válaszkra tájékozás szempontjából *sürgősen* szükség van. Eger, 1902. jan. 3. A «Népiskolai Tanügy» kiadó-hivatala.

**Jó Egészség.** Népies egészségügyi lapot indított ezzel a címmel Nagy Albert dr. fővárosi orvos. Az új lap a közönség számára készül és mint a programja mondja, az egészség megóvásának és ápolásának oktató iskolája kíván lenni. A célja nagyon fontos, a gondolat egészséges, maga az újság tetszetős, ügyes, tartalmas. Az új lapot az Országos Közegészségi Egyesület, az Országos Orvosszövetség és az Alkoholelleses Szövetség átiratban ajánlják: munkatársai között vannak az orvosi kar kitinóségei és első számában Korányi Frigyesztől, Müller Kálmántól, Szöllösi Zsigmondtól, Kuthy Dezsőtől, Schwartzer Ottóval és Thuring Gusztávtól találunk közleményeket. A «Jó Egészség» előfizetési ára egész esztendőre két korona, a mit IV., Muzéum-körut 15. szám alá kell küldeni.

**A Magyar Tanítók Országos Takaré- és Hitel-szövetkezetének igazgatósága** az újev alkalmából dr. Verőy Károly székesfővárosi tanfelügyelő alelnök vezetése alatt tiszteleggett Berzev egy Albert v. b. t. tanácsos elnök-nél. Az üdvözlések során látható örömet keltett a tanítóság soraiban az az élénk érdeklődés és buzgalom, melyet az elnök az új szövetkezet felvirágoztatása körül kifejt. Ma már közel 800 tanító-tanár tagja van a szövetkezetnek, s hivatásához híven igen kedvező feltételek között ad kölcsönt az oktatás embereinek, hogy őket az uzsorások kezéből megmentse. Egy-egy részesjegy után az 1. korona befizetéseket pontosan eszközik a tagok. Tehát a tanítók is tudnak takarékoskodni.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

## PÁLYÁZATOK.

### Esztergom érseki megye.

**Garam-Szent-Benedekben** (Bárcsmege) róm. kath. osztálytanítói állás betöltendő. Javadalmazása: községi pénztárból 300 korona, kántortanítótól 306 korona és két öl fa, ismétlősök után 14, államsegély 152 korona. Kérvények *január 25-ig* benyújtandók. Tanítónők is pályázhatnak. *Dr. Haiczl Kálmán* plébános. 7. 1-1

**A magyardiószegi** (Pozsonym.) róm. kath. népiskolához osztálytanító kerestetik. Javadalmazása: 700 kor., egy butorozott szoba és fűtés. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni, az ismétlősöket fölvaltva tanítani s a kántorságban lehetőleg segédkezni. Pályázhatnak tanítónők is. Kérvények *január 24-ig* alulirothoz küldendők. *Kisfaludy Vincze* plébános, isksz. elnök. 2. 1-1

**Esztergom-Bajnán** tanítói állás üres. Javadalmazása: 800 korona fizetés, egy öl tűzifa és 30 korona lakáspénz. Pályázók folyamodványait *január hó 16-ig*

Duschek János alesperes-tanfelügyelő úrhoz küldjék be. (Posta: Komárom-Tardos.) 3 1—1

**Büdösköre** (Szmrdák) okl. tanító, tanítónő, ennek hiányában okl. óvónő kerestetik. Fizetése a községtől 200 korona és 600 korona államszegély. Lakása 1 szoba, 1 konyha, 1 kamara, van megfelelő kertje és faja. Pályázatok benyújtandók január 20-ig Harmos Kálmán isk. elnökhöz Nagy-Kovács (Nyitra) p. Dojes. 4 1—1

**Egri érseki megye.**

A Négnevelő m. é. 48. számában jelzett járdánhazai pályázat január 26-ig megosszabbították. 12 1—1

**Kalocsai érseki megye.**

Ó-Kanizsa (Szeged mellett) róm. kath. segédkantort keresek. Fizetése havonként husz korona, teljes ellátással. Kék Béla, kantor. 8 1—1

**Nyitrai püspöki megye.**

A nagysztanközei (u. p. Trencsén-Turna) róm. kath. tanító állomásra pályázat hirdették január 19-re. Javadalom: két szobás lakás, konyha, kamra. A hitközségtől 100 kor., államszegély 700 kor. és iskola-, lakástűtési átalány 100 kor. Magyar-tót nyelvismert kívantatik. Kérvények felszerelve Brestjenszky Dezső lelkészhez Szeleczre, u. p. Trencsén-Turna küldendők. 9 1—1

**Pécsi egyházmegye.**

Baranyamegyébe kebelezett hetvehelyi anyaközségben a kántortanítói állomásra január hó 14-re pályázat hirdették a következő díjlevéllel. 1. 120 pár után a telkesek fizetnek páronként fél rozs mérő búzát, a nem telkesek ugyanannyi kétszerest. 2. Minden pár után 20 fillért, minden hétköznapi iskolás gyermek után (60—68) 70 fillért; 3. a káptalani uradalomtól kilévez ől kemény hasábfűt, a község által vágva és szállítva, melyből az iskola is fűtendő, 4 ölet meg is apróz; 4. A tanító trágyájából kihord minden telkes ház két kosi trágyát a tanítói földekre; 5. fél telek a tanító által művelve, melynek több mint fele jó rét föld; 6. 20—25 korona stóla; 7. két kisebb darab földet a község megszánt; 8. a kántortanító kötelme az osztályosítás saját lisztjéből, kap érte 8 koronát; 9. ismétlő iskoláért 40 korona. U. p. Abaliget (Baranyam.) Vidék József, pléb. és isk. elnök. 1 1—1

**Községi püspöki megye.**

A kovácsvágási (Gömör) tiszán tanítói állomásra f. é. január 22-ig pályázat hirdették. Javadalma: 1. Földjövendelem 140 kor. 2. Tandíj 252 kor. 3. Kézpénzüzetés 160 kor. 4. Kamrából 30 kor. 5. Pédánykertetből 6 kor. 6. Tűzifa 8 méter 12 kor. 7. Államszegély 200 kor. 8. Korpólek 100 kor. Összesen 900 kor. Két lakszoba, konyha, éléskamra, istálló és melléképület. Nagy kert. Orgonálásban járások előnybe részesülnek. Választás január 22-én. Kérvények Nagy Imre plébános, Barka u. p. Dernő küldendők. 5 1—1

Pályázat a pinczi (Losonezhoz közeli) róm. kath. kántortanítói állomásra. Jövedelme: kézpénzben a községtől 124 K 40 f; tandíj 80 K; földmunkaváltság 80 K; államszegély 225 K. Terményekben: minden pártól egy véka buza, — körülbelül 70 pár — és 20 fillér. Személyre öt hési őt ja, iskolafűtésre négy őt, két marhára legelő, a községielkekkel. Minden iskolába járó gyermek egy csirke ad. Szántóföld: 5 hold 381 ől; rét: 1 hold és 351 ől. Kötelessége tanítani egy tanteremben hat osztályt (37) vegyesen fiúkat és leányokat. Vasárnapokon az ismétlő órákat és leányokat. Köteles az istentisztelet alatt orgonálni és pedig a szentmise alatt a responsoriumokat. Hanisch József szerint énekelni, a népéneket Kersch Ferenc esztergomi főszékesegyházi karnagy kántorkönyvének szemmel tartásával végezni. A kántori stóla-jövedelemről még 80 koronára. A kántortanítói lakás áll: két szobából, van melléképület is a marha számára. Kérvények 1902. évi február 5-ig — mikor a választás is meg fog tartani — utézendők Ipoly-Bolykai (u. p. Losonez) az iskola-

széki elnökhöz. Csakis okleveles tanítók pályázhatnak, személyes megjelenés előnyvel bír. Krompaszky István, Ipoly-bolyki plébános. 10 1—1

**Szombathelyi egyházmegye.**

Szentmiklós-Békafalu (Vasmege) német-magyar kántortanítói állomásra január 25-re pályázat hirdették. Jövedelme: 2 szoba, konyha, éléskamra, gazdasági épületek. Kézpénzben községek pénztárából 244.08 kor., 117/10 mérő buza 93.60 kor., 7 1/2 mérő rozs 45 kor., szántóföld 20 kor., gyümölcskert 20 kor., egy szekér széna 20 kor., káposzta 6 kor., fapénz 60 kor., 45 tanköteles 180 kor., ismétlősök 20 kor. összesen 704 kor. Tanterem fűtésére 24 kor. Kántori: egy akó must 10 kor., legelő 14 kor., stóla 10 kor. harangozásért 12 kor. összesen 46 kor. Kérvények főt. Maitz Jácint pléb. iskolaszéki elnökhöz Németújvárra nyújtandók be; az állomás azonnal elfoglalandó. 6 1—1

**Váci egyházmegye.**

I. Sari község róm. kath. elemi népiskolájánál újonnan szervezett II-od kántortanítói állomásra pályázat hirdetik, melynek jövedelme a főkantort jövedelméből 400 K; államszegélyből 400 K; az általa végzett temetés és gyászmisék stóla-já mellékjövendelmét képezi. Kilátása van 100 K évi jutalomra. Természetben két szoba, konyha, kamra, istálló és kis házi kert. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni s a főkantort terhesebb ténykedések alkalmával kiségtetni, a miért a tót nyelv nem járassága kívantatik.

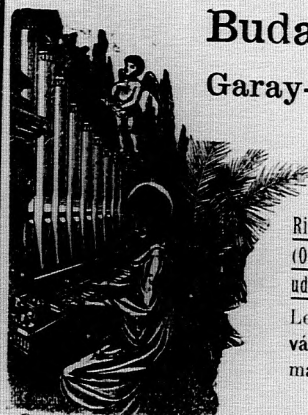
II. Az önálló tanítói állomás jövedelme: iskolaszék pénztárából 100 kor., államszegélyből 700 kor.; egy bútorozott szoba ha nős, lak- és kertbér címén 100 kor. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni. A megválasztottak egyike a gazdasági ismétlő és faiskola kezelésével fog megbízatni s ezért 100 koronával jutalmazatik a község által. A pályázók kérvényeiket okmányokkal felszerelve folyó hó 22-ig terjeszték be az iskolaszék elnökségére ezimezve Sári (Pestm.) p. Dubas. 11 1—1

**GÉPEKKEL BERENDEZETT**     
**ORGONAÉPÍTÉSI MŪINTÉZET.**

175 1—52

**Rieger**   
**Testvérek**

**Budapest,**   
**Garay-utca 48. sz.**



Rieger Testvérek Jägerndorff  
(Osztr.-Szlóvia) cs. és kir.  
udv. oronagyaranak fiokja.  
Legolcsóbb áron ki-  
váló légnymasu (pneu-  
matik) orgonákat szállí-  
tanak.